

ЗАМ.-РЕКТОР
УЧЕБНА РАБОТА

ПРОФ.Д-Р МАТИЛДА АЛЕКСАНДРОВА

ТЕМАТИЧЕН ВЪПРОСНИК
за държавен изпит по специалността "Финансов контрол"
2026 год.

1. Същност на социалния контрол и основни закономерности в неговото развитие. Контролът като обществено отношение и функция на управлението. Елементи на контролната функция.
2. Предмет на социалния контрол – същност и характеристики. Качествата на системите и грешките като предмет на контрола.
3. Методи, принципи и подходи в контрола. Същност и видове методи. Принципи на контрола. Подходи в контрола.
4. Видове контрол. Същност и класификация на видовете контрол. Характерни особености на видовете контрол.
5. Форми на контрол. Характеристика на основните форми на контрол. Класификация и характеристики на конкретните форми на контрол.
6. Органи и организация на контрола в Р България. Обща характеристика на контролните органи. Характеристика на специалните и специализирани контролни органи.
7. Институционални характеристики на независимия финансов одит. Същност, цели и задачи на независимия финансов одит. Общи принципи на одита на финансовите отчети. Институт на дипломираните експерт-счетоводители.
8. Професионална етика и поведение на независимия одитор. Административна, наказателна и имуществена отговорност на одитора. Отговорност на одитора относно измами при одита на финансови отчети.
9. Условия на одиторските ангажменти. Планиране на одита на финансовите отчети. Оценка на рисковете. Ниво на същественост. Одиторски процедури в отговор на оценените рискове.
10. Одиторски доказателства и използване на твърдения за вярност. Одиторски процедури. Одиторски извадки.
11. Получаване на доказателства относно свързани лица, събития до датата на одиторския доклад и действащо предприятие. Специфични въпроси на одита на приблизителни счетоводни оценки и справедливи стойности.
12. Одиторска документация. Ползване работата на други лица и получаване на писмени изявления от ръководството. Одиторски доклади върху финансовите отчети и модификации в доклада на независимия одитор.

13. Институционални характеристики на одита на Сметната палата. Цел, задачи и устройство на Сметната палата. Същност, видове одити и организация на одитната дейност.
14. Институционални характеристики на държавната финансова инспекция. Устройство на Агенцията за държавна финансова инспекция. Технология на държавната финансова инспекция, мерки за отстраняване и предотвратяване на нарушенията.
15. Вътрешен контрол. Същност и значение. Цели и задачи на вътрешния контрол. Обекти и субекти на вътрешния контрол. Съпоставка между вътрешен и външен контрол. Съпоставка между вътрешен контрол и вътрешен одит. Дигитализация и вътрешен контрол.
16. Системи и концепции за вътрешен контрол. COSO Интегрирана рамка за контрол. Елементи на COSO. Видове контролни дейности.
17. Вътрешен одит. Същност, място и роля на вътрешния контрол. Обекти и субекти на вътрешния одит. („Трите фокуса“ на вътрешния одит). Независимост и обективност. Статут на вътрешния одит.
18. Управление на вътрешния одит. Видове планиране. Видове докладване. Качество на вътрешния одит. Дигитализация и вътрешен одит.
19. Видове одитни ангажименти. Фази на протичане на одитните ангажименти. Одитни техники и инструменти.
20. Същност и организация на данъчно - осигурителния контрол в Р България. Цели и задачи на системата за данъчно – осигурителен контрол. Национална агенция за приходите – структура и функции. Права и задължения на приходната администрация.
21. Данъчно - осигурителен процес и контрол. Общи правила и административни производства. Обезпечаване и събиране на публични вземания.
22. Установяване на данъците и задължителните осигурителни вноски. Подходи и методи при провеждане, документирание и обжалване на ревизии и проверки.
23. Контрол върху корпоративното подоходно облагане. Данъчно - задължени лица и обекти на облагане, видове корпоративни данъци. Данъчни основи и данъчни размери. Организация на данъчни проверки и ревизии.
24. Контрол върху облагането на доходите на физическите лица. Данъчни субекти, обекти и режими на облагане. Организация на данъчните проверки и ревизии.
25. Контрол върху облагането с данък добавена стойност. Данъчен контрол върху регистрация и дерегистрация по ЗДДС. Контрол върху облагането на различните видове доставки. Организация на данъчни проверки и ревизии.
26. Обхват на социалното и здравно осигуряване. Осигурителни вноски, задължения на осигурените лица и осигурителите. Лица, задължени да заплащат социални и здравни вноски. Видове осигурителен доход.
27. Структура, историческо развитие и нормативно регулиране на системата за банков контрол в България. Институционални характеристики и организация на банковия надзор. Специфика на контролната дейност, форми и методи на банковия контрол.
28. Статут, функции, структура правомощия и органи на управление на Българската народна банка.

29. Понятие на рискове в дейността на търговските банки. Особености и инструменти на управление и контрол върху банковите рискове.
30. Единен надзорен механизъм на Евророната – цели, състав, структура критерии за определяне на значимост на банковите институции.
31. Функции, правомощия, и надзорни действия на Европейската централна банка в рамките на Единния надзорен механизъм.
32. Същност и особености на контрола върху капиталовите пазари. Контрол върху инвестиционните дружества, инвестиционните посредници и фондовата борса.
33. Институционални характеристики на субектите на контрола върху капиталовите пазари. Цели, задачи, устройство и организация на дейността на Комисията за финансов надзор и Централния депозитар.
34. Тарифирането като елемент на обмитяването.
35. Произход на стоки. Видове, значение и приложение.
36. Митнически режим износ, като форма на контрол.
37. Митнически режим транзит, като форма на контрол
38. Институционални характеристики на предварителния контрол при обществени поръчки. Цел, задачи и устройство на Агенцията по обществени поръчки. Същност и видове предварителен контрол, осъществяван от агенцията.
39. Контрол чрез случаен избор на процедури за възлагане на обществени поръчки. Особености на контрола. Субекти и обекти, подлежащи на проверка. Видовете процедури.
40. Контрол на процедури на договаряне – същност и особености. Субекти и правни основания, подлежащи на контрол. Видове процедури в обхват на проверката.
41. Счетоводни регламентации - международни и национални. Концепции, предположения и качествени характеристики на финансовите отчети. Принципи на счетоводно признаване и оценяване. Счетоводна политика и счетоводни грешки.
42. Дълготрайни материални и нематериални активи и материални запаси – същност, признаване, оценяване. Счетоводно отразяване на операциите с материални и нематериални активи.
43. Отразяване на приходите, вземанията и разчетите на предприятието с бюджета, социалното осигуряване и персонала. Отчет за доходите.
44. Счетоводно отчитане на разходите на предприятието в себестойността на готовата продукция.
45. Счетоводно отразяване на операциите с финансови активи. Оценка и обезценка на финансови активи.
46. Счетоводно отразяване на операциите с валута. Оценка и преоценка на валутните позиции.
47. Същност и проявления на корупцията. Подкуп, комисионни, незаконни подаръци, конфликт на интереси, икономическо изнудване.
48. Финансови измами. Външни и вътрешни измами. Разкриване и превенция.
49. Присвояване на и злоупотреба с активи. Видове и схеми. Противодействие.
50. Измами с и чрез финансови отчети, Схеми и противодействие.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

А.ОСНОВНА

- Асенов Е., Контрол във финансовия сектор.С.2012 год.
- Атанасова Т., Р. Бобев, Данъчен и осигурителен контрол, УНСС, 2012 г.
- Динев Д., Икономическите измами – част I, АПИИ, 2006
- Динев Д., Икономическите измами – част II, ИЕПИ, 2012
- Динев М., Контрол и регулиране в социалното управление, УНСС, 2015 г.
- Динев М., Теория на счетоводството, Тракия М, 2012 г.
- Динев М., Златарева К., Теоретични основи на счетоводството, ВУЗФ, 2011г.
- Динев М., Контрол в социалното управление, С., Тракия, 1999 г.
- Динева, В. Методологически аспекти на вътрешния одит. Изследване в застрахователния сектор. София, АТЛ-50, 2014.
- Динева, В. Съвременни аспекти на вътрешния одит. ИК УНСС, 2022.
- Димов О., Европейски митнически контрол, изд. Тракия,С.,2010 г.
- Лечева И. Вътрешен контрол и вътрешен одит, Академично издателство – УНСС, София, 2024 г., ISBN 978-619-232-882-5
- Ранчев Г., Анализ на основните ДДС рискове при доставки с място на изпълнение на територията на Република България, изд. Плутон, Пловдив, 2015.
- Ранчев, Г., „Данъчно облагане и данъчен контрол в Република България“, гр. София, ИК-УНСС, 2020, ISBN 978-619-232-385-1
- Симеонов О., Дончев Т., Петрова Н., Контролинг, София, ИСК при УНСС, 2015 г.
- Симеонов О.,Ламбовска М., Системи за управленски контрол, ИК при УНСС, 2016 г.
- Симеонов О., В Касапова, Д.Георгиева, Цв. Станева, Вътрешен контрол и вътрешен одит, С, УИ „Стопанство“ 2013
- Славков Б., Атанасова Т., Tax control, UNWE PUBLISHING COMPLEX, 2012.
- Петрова Д., Одит в публичния сектор, С., 2004 г.
- Павлова, М., Обществени поръчки, учебник, Издателски комплекс – УНСС, 2015.
- Павлова, М., Обществени поръчки – управление и контрол, монография, Издателски комплекс – УНСС, 2017.

Б. НОРМАТИВНИ АКТОВЕ:

- Данъчно – осигурителен процесуален кодекс.
Кодекс за социално осигуряване

Кодекс за застраховането
Закон за Сметната палата.
Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор.
Закон за вътрешния одит в публичния сектор.
Закон за държавната финансова инспекция.
Закон за независимия финансов одит.
Закон за корпоративното подоходно облагане.
Закон за данък върху добавената стойност.
Закон за данъците върху доходите на физически лица.
Закон за акцизите.
Закон за местните данъци и такси.
Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване, /актуален към дата на изпита/.
Закон за публично предлагане на ценни книжа.
Закон за митниците.
Закон за счетоводството.
Закон за БНБ.
Закон за кредитните институции.
Закон за обществените поръчки
Правилник за прилагане на Закона за обществените поръчки
Международни стандарти за финансово отчитане.
Международни стандарти за професионалната практика по вътрешен одит.
Международни одиторски стандарти.
Международно признати одитни стандарти на ИНТОСАИ
Етичен кодекс на професионалните счетоводители.

м. март, 2026 г.
гр. София

РЪКОВОДИТЕЛ КАТЕДРА
"ФИНАНСОВ КОНТРОЛ":

.....
/доц. д-р Георги Ранчев/